

INFORMAČNÉ A KOMUNIKAČNÉ TECHNOLOGIE AKO STIMULUJÚCI FAKTOR DOSAHOVANIA KVALITY VZDELÁVANIA

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES AS STIMULATING FACTOR OF ACHIEVING QUALITY

Edita ROHAĽOVÁ

One of the priority tasks of SUA is to achieve high quality level at offering education on all three levels of education. Quality of education can be considered from more factor points of view - like the content of education, used didactic methods, procedures and means used during educational process, personal, material and information support of the higher education. Significant stimulating factor of achieving quality is the rational implementation of ICT into educational process. The role of the professor gains new dimensions.

Information and Communication technologies, quality of education, European higher education area, professor and ICT, professor and student

Úvod

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre v intenciách bolonského procesu považuje za strategickú orientáciu svojho vzdelávacieho systému podieľať sa na budovaní európskeho vysokoškolského priestoru. Nevyhnutným predpokladom plnohodnotného zapojenia sa do tohto procesu je dosahovanie adekvátnej kvality vzdelávania, jej sústavné zlepšovanie na fakultách SPU. Poskytovanie kvalitného vysokoškolského vzdelávania na všetkých troch stupňoch, ktorého výsledkom je úspešný konkurencieschopný absolvent na domácom a európskom trhu práce, sa preto stáva kľúčovou prioritou. Keďže ide o širokodimenziálny fenomén, je potrebné venovať sústredenú pozornosť všetkým faktorom, ktoré prispievajú k jeho dosahovaniu.

Jadro príspevku

K faktorom determinujúcim kvalitu možno zaradiť také, ako obsah vzdelávania, didaktické metódy, postupy a prostriedky realizované vo vzdelávacom procese, formy preverovania vedomostí, samostatná tvorivá činnosť študentov a zapájanie do vedeckovýskumnej práce, internacionalizácia vzdelávania, personálne, priestorové a informačné zabezpečenie vzdelávacieho procesu, pokrytie predmetov študijnou literatúrou a ďalšie.

V ostatnom období sa mimoriadna pozornosť venuje informačným a komunikačným technológiám a ich využitiu vo vzdelávaní. Svedčí o tom množstvo domácich i zahraničných podujatí venovaných danej problematike. Len z podujatí minulých dní na našej univerzite možno spomenúť konferenciu „Sieťové a informačné technológie“, ďalej už 3. roč. medzinárodnej konferencie „Multimédiá vo výučbe cudzích jazykov“, z predchádzajúcich napr. „Informačné technológie vo vzdelávaní“ (2003) či „Integrácia

informačných a komunikačných technológií do výučby“ (2001), konferencie e-learningu tradične organizované na ŽU v Žiline a celý rad ďalších.

Z pedagogického seminára organizovaného na pôde SPU v minulom roku (január 2005) vyplynuli pre učiteľov úlohy:

V záujme skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu na SPU

- § veľkú pozornosť venovať formám vzdelávania pomocou nových informačných a komunikačných technológií (IKT) postupným zavádzaním nových prístupov ako kontaktnej, tak i dištančnej (nekontaktnej) metódy vzdelávania (multimédia, E-learning);
- § podporovať a motivovať vývoj, rozvoj, využívanie riešení IKT vznikajúcich (existujúcich) v rámci univerzity jej pracovníkmi.

Napriek tomu, že rok je krátka doba na naplnenie a hodnotenie takých náročných úloh, môžeme hovoriť o pozitívnych krokoch, ktoré sa v tomto smere vykonali. Svedčia o tom aj konkrétne prezentácie učiteľov na tohoročnom pedagogickom seminári (1. 2. 2006).

V rámci riešenia projektu „Využitie IKT a sieťových platforiem novej generácie vo vzdelávaní“, ktorý koordinuje ŽU v Žiline ako súčasť riešenia štátneho programu „Budovanie informačnej spoločnosti“ výskumný tím (zodp. riešiteľ: doc. Ing. J. Brindza, CSc.) spracoval evidenciu a katalogizáciu vytvorených a využívaných e-vzdelávacích produktov na pracoviskách SPU. Z uvedeného katalógu ako príklad môžeme uviesť e-learningový kurz z krajinného inžinierstva a práva, genetiky, rastlinnej výroby, agrobiológie, ovocinárstva, ekológie rastlín a pod., ďalej produkty na overovanie/ testovanie vedomostí, e-skúšanie z rôznych predmetov a celý rad ďalších. Uvedené príklady sú len nepatrnou ukážkou aktivít v oblasti tvorby a implementácie IKT do vyučovacieho procesu na našej univerzite.

Nemenej závažnou otázkou však aj naďalej zostáva efektívne zapájanie IKT do edukačnej stratégie, ktoré má svoje opodstatnenie len vtedy, ak sa ním zabezpečuje vyššia kvalita vzdelávania. Neoceniteľný význam má využívanie IKT v externých formách vzdelávania s prevahou dištančnej metódy, pri samoštúdiu a v rôznych formách ďalšieho vzdelávania.

Uvedomujúc si opodstatnenosť zavádzania IKT do vzdelávacieho procesu súčasne neznamená odsunutie postavenia učiteľa na vedľajšiu platformu. Učiteľ i v týchto podmienkach je riadiacou osobnosťou, ktorá reguluje procesy poznávania a učenia, volí adekvátne metódy, postupy a prostriedky na dosiahnutie vytýčených vzdelávacích cieľov.

Vo vysokoškolskej edukácii si treba čoraz výraznejšie uvedomovať, že vzdelávanie neznamená len odovzdávanie odborných vedomostí (informácií), šírenie poznania, ale aj rozvoj osobnosti s vysokými morálnymi zásadami a spoločenskou zodpovednosťou. Nie náhodou vysokoškolský zákon vo svojich základných ustanoveniach uvádza, že poslaním vysokých škôl je výchova v duchu hodnôt demokracie, humanizmu a tolerancie a vedenie študentov k tvorivému, kritickému a nezávislému mysleniu. Realizátormi tohto náročného poslania sú práve vysokoškolskí učitelia, preto každý z nás nesie svoj podiel zodpovednosti za napĺňanie uvedeného poslania. Je preto prirodzené, že otázky humanizácie vzdelávania sú v teórii a praxi vysokoškolskej pedagogiky čoraz častejšie pertraktované. Humanizácia vzdelávania znamená aj potrebu vytvárania adekvátnych vzťahov medzi učiteľom a študentom v podobe pedagogického partnerstva a spolupráce, ktorých sa študenti neraz dovolávajú. Ako ilustráciu uvedieme

niektoré výsledky z dotazníkového prieskumu uskutočneného v akad. roku 1999/2000 medzi viac ako 5000 študentmi SPU. Na otázku, ktorý z uvedených faktorov v záujme zlepšenia úrovne štúdia považujú za prvoradý, uviedlo 12,63 % študentov zvýšenie odbornej úrovne pedagógov, 25,58 % technické vybavenie posluchární, 22,13 % zabezpečenie študijnej literatúry, ale až 40,60 % - vzťah pedagóga a študenta. Títo študenti už ukončili štúdium a opustili brány našej alma mater, je však pozoruhodné, že výsledky v čiastkových prieskumoch, ktoré sa uskutočnili v tomto a minulom akad. roku (teda 5-6 rokov od spomínaného) v rámci Kurzu vysokoškolskej pedagogiky, znovu potvrdili rovnaké skutočnosti. Táto potreba je prirodzená, ak si uvedomíme, že každý súčasný vysokoškolský študent disponuje určitým stupňom počítačovej gramotnosti a prístupom na internet sa dostáva k akýmkoľvek informáciám. O to viac si váži učiteľa, ktorý okrem svojej odbornosti vytvára priaznivý a pravdivý komunikačný priestor so študentom. Vzťah, ktorý je na jednej strane založený na vysokej náročnosti (k sebe i ku študentovi) a na druhej strane je empatický, chápací, povzbudzujúci a motivujúci.

Záver

Z uvedeného vyplýva, že učiteľ a IKT vo vzdelávaní nie sú v konkurenčnom vzťahu, v ktorom jeden vytláča druhého. Práve naopak, ich vyvážená koexistencia a vedecky podložené, výskumom a praxou potvrdené vzájomné pôsobenie môže viesť k efektívnym výsledkom, a tým aj k zvyšovaniu kvality vzdelávania na vysokých školách

Súhrn

Jednou z prioritných úloh SPU je dosahovať vysokú kvalitu v poskytovaní vzdelávania na všetkých troch stupňoch. Kvalitu vzdelávania možno posudzovať z hľadiska viacerých faktorov, ako sú obsah vzdelávania, používané didaktické metódy, postupy a prostriedky vo výučbe, personálne, materiálne, informačné zabezpečenie vysokoškolskej edukácie. Významným stimulujúcim faktorom dosahovania kvality je racionálna implementácia IKT do vzdelávacieho procesu. Postavenie učiteľa v tomto procese nadobúda nové dimenzie.

Kľúčové slová

informačné a komunikačné technológie, kvalita vzdelávania, európsky vysokoškolský priestor, učiteľ a IKT, učiteľ a študent

Literatúra

- [1] ALBERT, A. – ZEĽOVÁ, A. 2002. *Manažérstvo kvality na vysokých školách*. Košice : TU KIP, 2002.
- [2] PETLÁK, E. 1999. *Aktuálne úlohy prípravy učiteľov pre budúcnosť*. In *Zborník Škola a učiteľ v treťom tisícročí : Medacta 99*, s. 209-212.

- [3] ROHAĽOVÁ, E. 2000. *K problematike pedagogickej kompetencie vysokoškolského učiteľa*. In *Agrarian perspectives IX : Globalization and competitiveness*. Prague : Czech University of Agriculture, 2000. ISBN 80-213-0657-2.
- [4] ROHAĽOVÁ, E. 1998. *Pedagogická kompetencia ako predpoklad kvality vzdelávacieho procesu*. In *Vzdelávanie v trhovej ekonomike*. Bratislava : Ekonomická univerzita, 1998, s. 33 – 35.
- [5] ŠVEJDA, G. 2002. *Komunikace v technologii vzdělávání*. In *Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie 10 rokov technológie vzdelávania, Bešeňová, 7. – 8. novembra 2002*. Nitra : SlovDidac, s. 111-113.
- [6] ŠVEJDA, G. 2006. *Technologie vzdělávání v univerzitním prostředí*. Pedagogický seminár pro učitele SPU v Nitre. 1. 2. 2006. Tézové prednášky.
- [7] *Zákon č. 131/2002 o vysokých školách a o změně a doplnění některých zákonů*.

Kontakt

Doc. PhDr. Edita Rohal'ová, CSc., Katedra odborného jazykového vzdelávania SPU v Nitre, Tr. A. Hlinku č. 2, 949 76 Nitra, č. t. 037/650 85 11, E-mail adresa: Edita.Rohalova@uniag.sk